

ตัวแบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิผลของกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองพื้นที่เขต 7 (สาขา 12)

Management model of effectiveness village fund region 7 (branch 12)

हररररर कलररररररररर^{1,*}, ककुषुनरर रलररररररर¹
ररररररररर ररररररर¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ สรารวรรระดับของสิ่งแวดลอรุ ภาวะผู้นำของคณะกรรมการการบริหารจัดการ และประสิทธิผลของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองพื้นที่เขต 7 (สาขา 12) รวมทั้งศึกษาอิทธิพลของสิ่งแวดลอรุ ภาวะผู้นำของคณะกรรมการ และการบริหารจัดการที่มีผลต่อประสิทธิผลของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองพื้นที่เขต 7 (สาขา 12) วิธีวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแจกแบบสอบถามกับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านชุมชนเมืองที่พัฒนาเป็นสถาบันการเงินชุมชนแล้วจำนวน 465 ตัวอย่างและวิธีการสัมภาษณ์เจาะลึกจากนักวิชาการ ผู้มีประสบการณ์และผู้บริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิค การวิเคราะห์แบบจำลองสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling: SEM) ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันสิ่งแวดลอรุของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ภาวะผู้นำของคณะกรรมการ การบริหารจัดการ และประสิทธิผลของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองพื้นที่เขต 7 (สาขา 12) อยู่ในระดับมาก และจากการทดสอบสมมติฐานพบว่า สิ่งแวดลอรุของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ภาวะผู้นำของคณะกรรมการการบริหารจัดการ ส่งผลต่อประสิทธิผลของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองพื้นที่เขต 7 (สาขา 12) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และนอกจากนี้ยังพบ อีกว่า ปัจจัยทางด้านการบริหารจัดการ เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองพื้นที่เขต 7 (สาขา 12) มากที่สุด

คำสำคัญ: การบริหารจัดการ, ประสิทธิภาพ, กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

Abstract

The objectives of this research were to investigate the level of the environment, leadership of committee, management and effectiveness of village fund region 7 (branch 12). In addition, the research used to study environment, leadership of committees and management effect to the effectiveness of the villagefund region 7 (branch 12). The research was quantitative and qualitative method. Questionnaires were distributed to 465 village fund committees which were developed to be the community bank and in-depth interviews were conducted with 6 experts and village fund manager. A structural equation model (SEM) was developed to analyzed data.

¹ วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

* Corresponding author, E-mail: jassiga_k@hotmail.com

The results from this research indicated that the current environment of village fund, leadership of committees, management and effectiveness of village fund region 7 (branch 12) were in high level. The environment of village fund, leadership of committees, management significantly affected to effectiveness of village fund region 7 (branch 12). Moreover, management was the most factor which affected to effectiveness of village fund region 7 (branch 12).

Keywords: management, effectiveness, village fund

บทนำ

ประเทศไทยมีการพัฒนาประเทศที่ถือว่าประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง แต่มีบางส่วน ที่ยังประสบปัญหาความยากจน การขาดแคลนบริการพื้นฐานต่าง ๆ ด้วยเหตุนี้ รัฐบาลจึงหาแนวทาง ที่จะแก้ปัญหาด้วยการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยมุ่งเน้นในการเร่งรัด การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ การพัฒนาอุตสาหกรรม ส่งเสริมการลงทุน ภาคเอกชนเป็นพิเศษ และให้ความสำคัญต่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เช่น การคมนาคมขนส่ง การพลังงาน และ การชลประทาน ฯลฯ เพื่อให้มีส่วนสนับสนุนการลงทุนด้านอุตสาหกรรม และส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้น ผลของการพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ถือว่าประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง ในความสำเร็จนั้นจะพบว่ามีบางอย่งที่ยังไม่ประสบความสำเร็จ เช่น เกิดความเหลื่อมล้ำของรายได้ระหว่างคนรวยกับคนจน ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของคนไทย (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2549) ด้วยเหตุนี้ความยากจน จึงเป็นปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาประเทศ

สำหรับการพัฒนาประเทศในกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาทั่วโลกต่างก็พยายามหาวิถีทาง ที่จะแก้ปัญหาให้ได้โดยการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไปพร้อมกับการทำแผนพัฒนาความยากจนไปด้วย จากรายงานการวิเคราะห์สถานการณ์และแนวโน้มของเศรษฐกิจเอเชีย ประจำปี 2555 ของธนาคารพัฒนาเอเชีย (Asian Development Bank : ADB, 2555) ระบุว่า การเจริญเติบโต ทางเศรษฐกิจที่รวดเร็วของภูมิภาคเอเชียกำลังดึงดูดประชาชนหลายล้านคนอยู่ข้างหลัง และเป็นสาเหตุ ให้ช่องว่างระหว่างคนรวยกับคนจนขยายใหญ่ขึ้นเป็นภัยคุกคามต่อเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ ของภูมิภาค ประกอบกับในช่วงปี พ.ศ.2540 เป็นต้นมาประเทศได้ประสบกับวิกฤตทางเศรษฐกิจ อย่างรุนแรงหรือเรียกว่า “สภาวะเศรษฐกิจฟองสบู่แตก (Economic Bubble)” ส่งผลให้ธุรกิจอุตสาหกรรมต่าง ๆ ต้องชะลอลง ด้วยเหตุนี้เองในปี พ.ศ. 2544 รัฐบาลได้คิดกลยุทธ์ที่จะแก้ปัญหาดังกล่าวกลยุทธ์หนึ่งคือ การสร้างชุมชนให้เข้มแข็งโดยการให้มีแหล่งเงินทุนในชุมชนเพื่อที่จะได้ นำเงินไปสร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้ และสามารถบริหารจัดการชุมชนของตนเองเพื่อจะส่งผลให้พึ่งตนเองได้

ด้วยเหตุนี้เองรัฐบาลในสมัยนั้นจึงได้กำหนดนโยบายต่าง ๆ เพื่อช่วยแก้ปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำ และทำให้ประชาชนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นด้วยการดำเนินนโยบายเร่งด่วนในการบริหารราชการแผ่นดิน เช่น โครงการ 30 บาทรักษาทุกโรค โครงการพักชำระหนี้เกษตรกร 3 ปี โครงการกองทุนหมู่บ้าน 1 ล้านบาท

โครงการกองทุนหมู่บ้าน 1 ล้านบาท เป็นโครงการหนึ่งที่ช่วยให้ประชาชนมีแหล่งเงินทุน ที่จะนำไปประกอบอาชีพสร้างรายได้และบรรเทาความยากจน นับตั้งแต่รัฐบาลของ พันตำรวจโท ดร.ทักษิณ ชินวัตร ได้แถลงนโยบายกองทุนหมู่บ้านเมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2544 และรัฐบาลสมัยต่อมาได้มีการเพิ่มเงินให้กับกองทุนหมู่บ้านอีกเป็นระยะ ๆ บางกองทุนหมู่บ้านสามารถดำเนินงานได้ตามวัตถุประสงค์แล้วประสบความสำเร็จ (เรืองวิทย์ เกษมสุวรรณ, 2550) มีผลดีต่อเศรษฐกิจ ทำให้เกิดการกระจายรายได้ในชนบท ส่งผลให้แก้ปัญหาความยากจน และชำระหนี้สินนอกระบบแก่สมาชิกได้ แต่มีหลายกองทุนหมู่บ้านที่ไม่ประสบความสำเร็จ พบอุปสรรคและปัญหามากมายอย่าง ที่ นภาพรณ์ หะวานนท์ และคณะ (2546) ได้ศึกษา

กองทุนหมู่บ้านพบว่า ชุมชนไม่มีความรู้ประสบการณ์และทักษะในการบริหารกองทุนหมุนเวียน ส่งผลทำให้กรรมการเกิดความไม่มั่นใจ กังวลใจ และเกรงว่าจะทำผิดระเบียบ จึงทำให้มีการเข้มงวดในการบริหารจัดการไม่มี ความยืดหยุ่น การฝึกอบรมกรรมการมีน้อยผู้ที่เข้าอบรมได้เป็นผู้ที่ปฏิบัติ ผู้ปฏิบัติมิได้เข้าอบรม (พรเพ็ญ ทิพยนา และคณะ, 2554) สมาชิก ส่วนใหญ่ขาดวินัยทางการเงิน นำเงินที่ได้ไปจากกองทุนหมู่บ้านไปใช้หนี้เก่าแล้วกู้หนี้ใหม่มาชดใช้ในภายหลัง โดยไม่มีแนวโน้มเลยว่าจะชดใช้หนี้หมด จะเห็นได้ว่านำเงินไปใช้ผิดวัตถุประสงค์

จากปัญหาดังกล่าวจึงส่งผลต่อเศรษฐกิจการเมืองและสังคมของประเทศ ดังนั้น การหามาตรการที่จะทำให้กองทุนหมู่บ้านประสบความสำเร็จที่เป็นที่พึงของประชาชนในระดับรากหญ้าได้นั้น ควรมีแนวทางปฏิบัติหรือองค์ประกอบใดบ้างที่ทำให้กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีประสิทธิภาพหรือประสบความสำเร็จ ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาองค์ประกอบหรือตัวแปรที่ส่งผลให้กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพมีอะไรบ้าง แต่จากการที่ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรม และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องพบว่ามียุทธศาสตร์ประกอบที่มีผลต่อประสิทธิภาพ ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองคือ สิ่งแวดล้อม ภาวะผู้นำของคณะกรรมการ และการบริหารจัดการ ใช่หรือไม่ และมีผลต่อกันมากหรือน้อยอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสำรวจระดับของสิ่งแวดล้อม ภาวะผู้นำของคณะกรรมการ การบริหารจัดการ และประสิทธิภาพของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองพื้นที่เขต 7 (สาขา 12)
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมภาวะผู้นำของคณะกรรมการ การบริหารจัดการที่มีต่อประสิทธิภาพของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองพื้นที่เขต 7 (สาขา 12)

สมมติฐาน

จากการทบทวนวรรณกรรม ทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยสามารถประมวลองค์ความรู้และความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ สามารถกำหนดสมมติฐานการวิจัยได้ 6 สมมติฐานดังนี้

1. สิ่งแวดล้อมส่งผลทางตรงเชิงบวกกับการบริหารจัดการ (H1)
2. สิ่งแวดล้อมส่งผลทางตรงเชิงบวกกับภาวะผู้นำของคณะกรรมการ (H2)
3. สิ่งแวดล้อมส่งผลทางตรงเชิงบวกกับประสิทธิภาพของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองพื้นที่เขต 7 (สาขา 12) (H3)
4. ภาวะผู้นำของคณะกรรมการส่งผลทางตรงเชิงบวกกับการบริหารจัดการ (H4)
5. การบริหารจัดการส่งผลทางตรงเชิงบวกกับประสิทธิภาพของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองพื้นที่เขต 7 (สาขา 12) (H5)
6. ภาวะผู้นำของคณะกรรมการส่งผลทางตรงเชิงบวกกับประสิทธิภาพของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองพื้นที่เขต 7 (สาขา 12) (H6)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรม ทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้องที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่าง การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กับตัวแปรหรือปัจจัยที่เกี่ยวข้องได้แก่ 1. สิ่งแวดล้อมของกองทุนหมู่บ้าน

2. ภาวะผู้นำของคณะกรรมการ 3. การบริหารจัดการ 4. ประสิทธิภาพของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองพื้นที่เขต 7 (สาขา 12) โดยแสดงความสัมพันธ์ดังนี้

1. สิ่งแวดล้อมส่งผลต่อภาวะผู้นำ ส่งผลต่อการบริหารจัดการ และส่งผลต่อประสิทธิภาพของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองพื้นที่เขต 7 (สาขา 12)

2. ภาวะผู้นำของคณะกรรมการส่งผลต่อการบริหารจัดการและประสิทธิภาพของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองพื้นที่เขต 7 (สาขา 12)

3. การบริหารจัดการส่งผลต่อประสิทธิภาพของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองพื้นที่เขต 7 (สาขา 12)

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการสร้างตัวแบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในพื้นที่เขต 7 (สาขา 12) ผู้วิจัยได้ดำเนินการในลักษณะของการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) โดยใช้แบบสอบถามเพื่อให้ได้ตัวแบบตามที่ต้องการ โดยจะมีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

ขอบเขตด้านพื้นที่ โดยจะมีพื้นที่ที่ศึกษาคือในเขต 7 หรือการแบ่งในความหมายของสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่า สาขา 12 โดยจะทำการวิจัยกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่พัฒนาและยกระดับเป็นสถาบันการเงินชุมชนทั้งหมดในพื้นที่เขต 7 หรือสาขา 12 ซึ่งมี 155 แห่ง 8 จังหวัดดังต่อไปนี้คือ จังหวัดสุพรรณบุรี จังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดนครปฐม จังหวัดราชบุรี จังหวัดสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสงคราม จังหวัดเพชรบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เหตุผลที่ศึกษาวิจัยในพื้นที่นี้เพราะมีความแตกต่างและมีความหลากหลายในหลายด้านเช่น อาชีพ ลักษณะภูมิประเทศ เชื้อชาติ วิถีชีวิตความเป็นเมืองกับชนบท

ขอบเขตด้านเนื้อหา งานวิจัยนี้ต้องการค้นหาตัวแบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ที่สามารถพัฒนาและยกระดับเป็นสถาบันการเงินชุมชน เนื้อหาที่ศึกษาในการวิจัยจึงเป็น สหวิทยาการประกอบด้วย กระบวนการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน กระบวนการเสริมสร้างภาวะความเป็นผู้นำ สภาพแวดล้อมที่มีผลต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง การค้นหาตัวแบบที่เหมาะสม เมื่อได้ตัวแบบและนำตัวแบบที่ได้ไปถ่ายทอดให้เกิดการเรียนรู้ อย่างมีส่วนร่วมกับคณะกรรมการและสมาชิกกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อให้พัฒนาและยกระดับเป็นสถาบันการเงินชุมชนตามที่ปรารถนา

ขอบเขตด้านวิธีการ การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพผสมกับการวิจัยเชิงปริมาณ โดยศึกษาข้อมูลจากสถาบันการเงินชุมชนในแต่ละด้านที่เกี่ยวข้องกับตัวแบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง วิธีการศึกษาก็จะใช้แบบสอบถาม เพื่อเก็บข้อมูล หลังจากนั้นจะนำผลที่ได้มาสร้างตัวแบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จากนั้นนำตัวแบบที่ได้ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิและนักวิชาการร่วมกันวิพากษ์ เมื่อได้ตัวแบบแล้ว ลำดับต่อไปนำตัวแบบไปถ่ายทอดให้กับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ยังมิได้จัดตั้งเป็นสถาบันการเงินชุมชนให้จัดตั้งเป็นสถาบันการเงินชุมชนในอนาคต

ขอบเขตด้านเวลา จะใช้เวลาในการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามและการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Dept-Interview) กับนักวิชาการ ผู้ที่มีประสบการณ์และผู้บริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นเวลาประมาณ 2 เดือน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ประชากรหรือหน่วยการวิเคราะห์คือกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในพื้นที่เขต 7 (สาขา

12) ที่พัฒนาและยกระดับเป็นสถาบันการเป็นชุมชนของ 8 จังหวัด ได้แก่ สุพรรณบุรี กาญจนบุรี นครปฐม ราชบุรี สมุทรสาคร สมุทรสงคราม เพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์ โดยมีจำนวนสถาบันการเงินชุมชนทั้งสิ้น 155 สถาบันโดยเก็บข้อมูลจากคณะกรรมการของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่เป็นสถาบันการเงินชุมชนแล้ว ซึ่งตามระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ กำหนดกรอบให้แต่ละกองทุนมีคณะกรรมการของกองทุนหมู่บ้านจำนวนไม่น้อยกว่า 9 คน แต่ไม่เกิน 15 คน (สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ: กทบ, 2555) ดังนั้นผู้วิจัยจึงใช้จำนวนสูงสุดคือ 15 คน คูณกับจำนวนกองทุนหมู่บ้านที่เป็นสถาบันการเงินชุมชน 155 แห่ง (15×155) จะได้จำนวนคณะกรรมการรวมทั้งสิ้น 2,325 คนขนาดประชากรแล้วคำนวณตามสูตรของ ยามาเน่ (Yamane, 1967 อ้างอิงใน สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2550) ขนาดตัวอย่างที่ควรสุ่มเท่ากับ 341 คน เมื่อนำมาหารด้วยจำนวนสถาบันการเงินชุมชน 155 แห่ง ($341/155$) แห่งละเท่ากับ 2.33 คน จึงสรุปว่า สถาบันการเงินชุมชนแต่ละแห่งจะเลือกคณะกรรมการของกองทุนหมู่บ้านจำนวน 3 คน จะได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 465 คน (3×155) ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มี 2 ประเภท ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้นของการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ใช้การวิจัยเชิงปริมาณเป็นหลักซึ่ง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ได้แก่ แบบสอบถาม (Quantitative) โดยผู้วิจัยสร้างขึ้นเองโดยอาศัยกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีที่ได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แบบสอบถามที่ใช้ถามกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัย 1 ชุด เป็นแบบสอบถามปลายปิด (closed-end) มี 5 ตอนซึ่งรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปและคุณสมบัติผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบไปด้วย เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และรายละเอียดของคณะกรรมการของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ทั้งนี้เพื่อบรรยายลักษณะทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับผู้ตอบแบบสอบถามมีรายการคำถามนี้ทั้งหมด 10 ข้อคำถาม

ตอนที่ 2 ภาวะผู้นำของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นการศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะความเป็นผู้นำและภาวะผู้นำของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองโดยตั้งคำถามที่สอดคล้องกับบริบทที่ศึกษามีจำนวนทั้งสิ้น 34 ข้อคำถาม

ตอนที่ 3 หลักการบริหารจัดการ เป็นการศึกษาถึงหลักการบริหารจัดการของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์การ การบริหารทรัพยากรมนุษย์ การอำนวยการ และการควบคุม เป็นมาตรฐานที่สร้างจากการที่ได้ทบทวนวรรณกรรมและนำมาสร้างเป็นคำถามทั้งสิ้น 20 ข้อคำถาม

ตอนที่ 4 สภาพแวดล้อมที่เกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นการศึกษาถึงสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นมาตรฐานที่สร้างเพื่อให้ได้ข้อคำถามที่ตอบสมมุติฐานของวัตถุประสงค์ในการวิจัยซึ่งมีข้อคำถามทั้งหมด 32 ข้อคำถาม

ตอนที่ 5 ประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นมาตรฐานที่สร้างเพื่อให้ได้ข้อคำถามที่ตอบสมมุติฐานของวัตถุประสงค์ในการวิจัยซึ่งมีข้อคำถามทั้งหมด 32 ข้อคำถาม

การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) สัมภาษณ์กับนักวิชาการ ผู้มีประสบการณ์ และผู้บริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจำนวน 5 คน เกี่ยวกับความสัมพันธ์ของสิ่งแวดล้อม ภาวะผู้นำของคณะกรรมการ การบริหารจัดการและประสิทธิผลของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ความสอดคล้องขององค์ประกอบต่าง ๆ ในตัวแบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิผลของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในพื้นที่เขต 7 (สาขา 12)

การหาคุณภาพของเครื่องมือ หาความเที่ยงตรงของแบบสอบถามโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตามเทคนิคดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index for item objective congruence : IOC) โดยข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไปคัดเลือกไว้ซึ่งผลการทดสอบพบว่า มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.6 – 1.00 ค่าความเชื่อมั่น ผู้วิจัยนำ

แบบสอบถามไปทดสอบ (Try-out) กับกลุ่มตัวอย่างที่อยู่นอกพื้นที่เขต 7 (สาขา 12) จำนวน 40 ตัวอย่าง ค่าความเชื่อมั่นโดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา ของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ที่ให้ค่าไม่ต่ำกว่า 0.7

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ กราฟแสดงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) ค่าความเบ้ (Shewness) และค่าความโด่ง (Kurtosis) ส่วนสถิติอนุมานเมื่อทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) และ การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling : SEM)

ผลการวิจัย

1. จากผลการวิจัยข้อมูลทั่วไปและคุณลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย จำนวน 264 คน คิดเป็นร้อยละ 56.60 มีอายุอยู่ระหว่าง 50 – 59 ปี จำนวน 169 คน คิดเป็นร้อยละ 36.30 สถานภาพ สมรส จำนวน 356 คน คิดเป็นร้อยละ 76.60 จบการศึกษาสูงสุดในระดับมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า จำนวน 190 คน คิดเป็นร้อยละ 40.90 ประกอบอาชีพเกษตรกร จำนวน 225 คน คิดเป็นร้อยละ 48.40 มีรายได้ต่อเดือนอยู่ระหว่าง 10,000 – 20,000 บาท ต่อเดือน จำนวน 197 คน คิดเป็นร้อยละ 42.40 มีระยะเวลาที่ทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการมากกว่า 6 ปีมี จำนวน 225 คน คิดเป็นร้อยละ 48.40 มีตำแหน่งในหมู่บ้านหรือชุมชนนอกเหนือจากการเป็นกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จำนวน 260 คน คิดเป็นร้อยละ 55.91

2. ผลการสำรวจระดับของสิ่งแวดล้อม ภาวะผู้นำของคณะกรรมการการบริหารจัดการ และประสิทธิผลของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองพื้นที่เขต 7 (สาขา 12) เพื่อตอบสนองวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 ระดับของตัวแปรดังนี้

2.1 สิ่งแวดล้อม (ENVIROW) อยู่ในระดับมากที่ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.83 เพื่อพิจารณารายองค์ประกอบพบว่า องค์ประกอบสิ่งแวดล้อมภายใน (INENV) มีค่าสูงที่สุดอยู่ในระดับมาก ที่ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 รองลงมาคือสิ่งแวดล้อมภายนอก (EXENV) อยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.66

2.2 ภาวะผู้นำของคณะกรรมการ (LEADER) อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 เมื่อพิจารณาในรายองค์ประกอบพบว่าองค์ประกอบวิสัยทัศน์ (LIL) มีค่าสูงที่สุดอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.23 รองลงมาคือ ความคิดในเชิงยุทธศาสตร์ (LSL) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.14

2.3 การบริหารจัดการ (MANAGE) อยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.07 เมื่อพิจารณาในรายองค์ประกอบพบว่า องค์ประกอบการจัดองค์การ (MOM) มีค่าสูงที่สุดอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.14 รองลงมาคือการอำนวยความสะดวก (MDM) อยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10

2.4 ประสิทธิภาพของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองพื้นที่เขต 7 (สาขา 12) (EFFFFON) อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.04 เมื่อพิจารณาในรายองค์ประกอบพบว่า องค์ประกอบการจัดสรรทรัพยากรอย่างเป็นระบบ (FRN) มีค่าสูงที่สุดอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.15 รองลงมาคือ ความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (FSN) อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.13

3. ผลการวิเคราะห์แบบจำลองสมการโครงสร้าง (SEM) ของแบบจำลองสมการโครงสร้างเชิงสาเหตุของประสิทธิผลของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองพื้นที่เขต 7 (สาขา 12) เพื่อตอบสนองวัตถุประสงค์การวิจัยข้อ 2 พบว่ามีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยพิจารณา จากค่าสถิติอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ คือ $\chi^2 = 262.80$, $df = 133$, $p\text{-value} = 0.0000$ $Relative \chi^2 = 1.97$, $GFI = .94$, $AGFI = .92$ $RMR = .017$ $SRMR = 0.28$, $RMSEA = .046$, $P \text{ value of Test of close Fit} = .79$ $F = 0.99$, $IFI = 1.00$, $CFI = 1.00$, $CN = 30.25$ ซึ่งเป็นผลสำคัญทำให้ผู้วิจัยให้การยอมรับ เชื่อถือในการประมาณ

ค่าพารามิเตอร์ของ สัมประสิทธิ์อิทธิพลทางตรง (Direct Effect) อิทธิพลทางอ้อม (In direct) และอิทธิพลโดยรวม (Total Effect) จากแบบจำลองปรับแก้ไขจะได้รูปแบบความสัมพันธ์ของตัวแปรมีดังนี้

3.1 สมการเส้นทางความสัมพันธ์ของตัวแปรแฝงภาวะผู้นำของคณะกรรมการ (LEADER) กับตัวชี้วัด 1. คุณธรรม (LVL) 2. วิสัยทัศน์ (LIL) 3. ความคิดในเชิงยุทธศาสตร์ (CLSL) 5. การทำงานเป็นทีม (LTL) 6. สร้างให้ผู้อื่นเป็นผู้นำตนเอง (LEL) 7. บุคลิกภาพ (LPL) และความรับผิดชอบ (LRL) พบว่าตัวชี้วัด ความคิดในเชิงยุทธศาสตร์ (LSL) และสร้างให้ผู้อื่นเป็นผู้นำตนเอง (LEL) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (λ) สูงที่สุดเท่ากับ .90 และ .90 เมื่อเทียบกับตัวชี้วัดตัวอื่น ตัวชี้วัดทั้งหมดมีค่าความเชื่อมั่น (R^2) ร้อยละ 55 – 82 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หมายความว่าตัวแปรเชิงประจักษ์หรือตัวชี้วัดต่างๆเหล่านี้ สามารถร่วมกันอธิบายตัวแปรแฝงภาวะผู้นำได้ในช่วงร้อยละ 55 – 82 ซึ่งก็ถือว่าอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ (ค่า R^2 อยู่ระหว่าง 10-1)

3.2 สมการเส้นทางความสัมพันธ์ของตัวแปรแฝงสิ่งแวดล้อม (ENVIRON) กับตัวชี้วัด 1. สิ่งแวดล้อมภายใน (INENV) และ 2. สิ่งแวดล้อมภายนอก (EXENV) พบว่าตัวชี้วัดสิ่งแวดล้อมภายนอก มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (λ) เท่ากับ .64 เมื่อเทียบกับตัวชี้วัดตัวอื่น ตัวชี้วัดทั้งหมดมีค่าความเชื่อมั่น (R^2) ได้ร้อยละ 41 – 100 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หมายความว่าตัวแปรเชิงประจักษ์หรือตัวชี้วัดต่าง ๆ เหล่านี้ สามารถร่วมกันอธิบายตัวแปรแฝงสิ่งแวดล้อมได้ในช่วงร้อยละ 41 – 100 ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ (ค่า R^2 อยู่ระหว่าง 10-1)

3.3 สมการเส้นทางความสัมพันธ์ของตัวแปรแฝงการบริหารจัดการ (MANAGE) กับตัวชี้วัด 1. การวางแผน (MPM) 2. การจัดองค์การ (MOM) 3. การบริหารทรัพยากรมนุษย์ (MHM) 4. การอำนวยความสะดวก (MDM) และ 5. การควบคุม (MCM) พบว่าตัวชี้วัด การจัดองค์การ (MOM) และการบริหารทรัพยากรมนุษย์ (MHM) ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (λ) สูงที่สุดมีค่าเท่ากับ .90 และ .90 เมื่อเทียบกับตัวชี้วัดตัวอื่น ตัวชี้วัดทั้งหมด มีค่าความเชื่อมั่น (R^2) ได้ร้อยละ 63 – 81 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หมายความว่าตัวแปรเชิงประจักษ์หรือตัวชี้วัดต่าง ๆ เหล่านี้ สามารถร่วมกันอธิบายตัวแปรแฝงการบริหารจัดการได้ ในช่วงร้อยละ 63-81 ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ (ค่า R^2 อยู่ระหว่าง 10-1)

3.4 สมการเส้นทางความสัมพันธ์ของตัวแปรแฝงประสิทธิผลของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองพื้นที่เขต 7 (สาขา 12) (EFFFON) กับตัวชี้วัด 1. การบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ (FON) 2. การจัดสรรทรัพยากรอย่างเป็นระบบ (FRN) 3. การมีนวัตกรรม (FIN) และ 4. ความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย พบว่า ตัวชี้วัดการบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ (FON) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (λ) ค่าสูงที่สุดเท่ากับ .95 เมื่อเทียบกับตัวชี้วัดตัวอื่น ตัวชี้วัดทั้งหมดมีค่าความเชื่อมั่น (R^2) ได้ร้อยละ 76 – 89 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หมายความว่าตัวแปรเชิงประจักษ์หรือตัวชี้วัดต่าง ๆ เหล่านี้ สามารถร่วมกันอธิบายตัวแปรแฝงประสิทธิผลของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองพื้นที่เขต 7 (สาขา 12) ได้ ในช่วงร้อยละ 76 - 89 ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ (ค่า R^2 อยู่ระหว่าง 10-1)

3.5 สมการเส้นทางความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝงเชิงสาเหตุที่ส่งผลทางตรงหรือทางอ้อมต่อตัวแปรแฝงเชิงผลในแบบจำลองที่พัฒนาและปรับแก้แล้วมีดังนี้

3.5.1 สิ่งแวดล้อมที่ส่งผลทางตรงเชิงบวกต่อการบริหารจัดการมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ .42 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

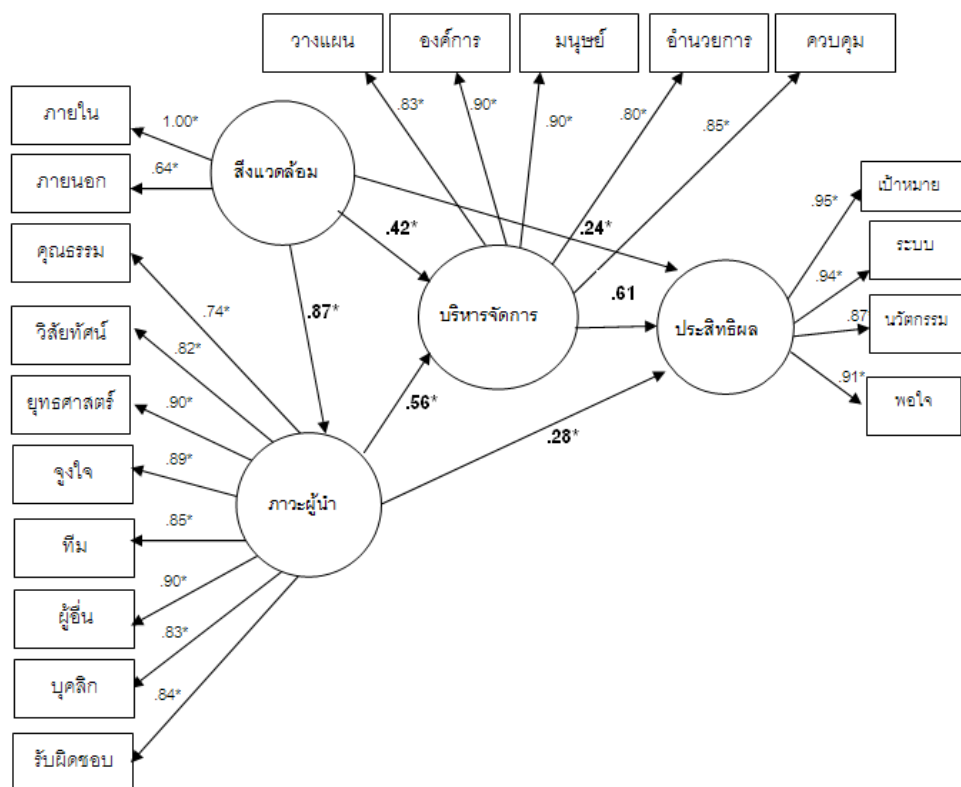
3.5.2 สิ่งแวดล้อมส่งผลทางตรงเชิงบวกต่อภาวะผู้นำของคณะกรรมการมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ .87 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.5.3 สิ่งแวดล้อมส่งผลทางตรงเชิงบวกต่อประสิทธิผลของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองพื้นที่เขต 7 (สาขา 12) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ .24 และส่งผลทางอ้อมเชิงบวกผ่านการบริหารจัดการที่ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ .06 และส่งผลโดยรวมเชิงบวกต่อประสิทธิผลต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองพื้นที่เขต 7 (สาขา 12) ที่สัมประสิทธิ์อิทธิพล .34 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.5.4 ภาวะผู้นำของคณะกรรมการส่งเสริมทางตรงเชิงบวกต่อการบริหารจัดการมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ .56 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.5.5 การบริหารจัดการส่งผลทางตรงเชิงบวกกับประสิทธิผลของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองพื้นที่เขต 7 (สาขา 12) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ .61 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.5.6 ภาวะผู้นำของคณะกรรมการ ส่งผลทางตรงเชิงบวกกับประสิทธิผลของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองพื้นที่เขต 7 (สาขา 12) ที่มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ .28 และส่งผลทางอ้อมเชิงบวกผ่านการบริหารจัดการที่ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ .06 และส่งผลโดยรวมเชิงบวกต่อประสิทธิผลของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองพื้นที่เขต 7 (สาขา 12) ที่สัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ .34 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

รูปภาพที่ 1 ประสิทธิภาพของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองพื้นที่เขต 7 (สาขา 12)

อภิปรายผล

1. จากวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ต้องการสำรวจระดับของสิ่งแวดล้อม ภาวะผู้นำของคณะกรรมการการบริหารจัดการและประสิทธิผลของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองพื้นที่เขต 7 (สาขา 12) พบว่าสิ่งแวดล้อมของกองทุนหมู่บ้านมีค่าอยู่ในระดับมากเมื่อจัดลำดับองค์ประกอบพบว่า องค์ ประกอบสิ่งแวดล้อมภายในมีค่าสูงที่สุดอยู่ในระดับมากซึ่งสิ่งแวดล้อมภายในประกอบด้วย ความพร้อมของคณะกรรมการระเบียบ/ข้อบังคับการติดตามและประเมินผลความพร้อมของสมาชิก สอดคล้องกับ ภาวนา ผ่าน้อย และคณะ (2548) และ จินตนา สุจางันท์ (2547) ที่ศึกษาตัวแบบการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน และการวิเคราะห์หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติพบว่า สภาพแวดล้อมภายในองค์กร ที่มี

ผลต่อความสำเร็จด้านการบริหารกองทุนหมู่บ้าน ปัจจัยแรกคือ “สมาชิก” โดยสมาชิกมีกระบวนการเรียนรู้ความสำคัญในการเป็นเจ้าของกองทุนหมู่บ้านและพร้อมกันทำกิจกรรมร่วมกันสอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์เชิงลึกซึ่งพบว่า สมาชิกจะต้องเข้าใจกฎกติกา เข้าใจหลักปรัชญาของกองทุนหมู่บ้านที่ประกอบไปด้วย การสร้างงาน สร้างอาชีพ เมื่อสมาชิกกู้เงินไปจะได้ใช้เงินตามหลักปรัชญาของกองทุนหมู่บ้าน ความพร้อมของคณะกรรมการ คณะกรรมการถือว่าเป็นผู้นำที่ขับเคลื่อนกองทุนหมู่บ้านให้ดำเนินก้าวหน้าและพัฒนาต่อไป ฉะนั้นคณะกรรมการจะต้องมีความพร้อม ความพร้อมจะเกิดจากความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ในการดำเนินชีวิตที่ผ่านมาทำให้เกิดความมั่นใจในการเข้าร่วมกิจกรรมนั้น

ภาวะผู้นำของคณะกรรมการ มีค่าอยู่ในระดับมาก เมื่อจัดลำดับองค์ประกอบพบว่า องค์ประกอบบวิสัยทัศน์ มีค่าสูงที่สุดอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ความคิดในเชิงยุทธศาสตร์ การมีวิสัยทัศน์ก็คือ การมีความสำคัญในการทำงานตามวัตถุประสงค์การมองอนาคตในเชิงสร้างสรรค์ (Nanus, 1992) ผู้นำจำเป็นต้องมีความเฉลียวฉลาดทั้งระดับสติปัญญา และระดับบุคลิกภาพทางอารมณ์ ซึ่งจะเป็นแนวทางที่จะทำให้การกำหนดบทบาท และภาวะหน้าที่มีความชัดเจน และมีประสิทธิภาพ ผู้นำต้องทำให้ผู้ตามศรัทธา ยอมรับนับถือและรักดี กระตุ้นให้ผู้ตามปฏิบัติงานให้เกินกว่าความคาดหวัง โดยแสดงออกจากการมีความสัมพันธ์กับผู้ตามในฐานะเป็นผู้ให้การดูแลเอาใจใส่ เป็นรายบุคคล รวมทั้งการพัฒนาศักยภาพผู้ตามให้สูงขึ้น ทำให้ผู้ตามรู้สึกว่าคุณค่า และมีความสำคัญในองค์การบริหารจัดการอยู่ในระดับมาก เมื่อจัดลำดับองค์ประกอบพบว่าองค์ประกอบการจัดองค์การมีค่าสูงที่สุดอยู่ในระดับมากรองลงมา คือการอำนวยความสะดวกการเป็น การจัดโครงสร้างองค์การที่ดี และเหมาะสมจะทำให้องค์การบรรลุวัตถุประสงค์และเจริญก้าวหน้าขึ้นไปเรื่อย ๆ อีกทั้งทำให้การทำงานไม่ซ้ำซ้อน ไม่มีแผนงานมากเกินไป เป็นการประหยัดต้นทุนองค์การสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงได้ง่าย คณะกรรมการก็สามารถบริหารงานสะดวกรู้ว่าใครรับผิดชอบอะไรแต่การที่การจัดองค์การจะสำเร็จได้ ก็ต้องอาศัยองค์ประกอบอื่นไปด้วยมี การอำนวยความสะดวกหรือการขึ้นเป็นศิลปะอย่างหนึ่ง มิใช่เป็นการสั่งการแต่เพียงอย่างเดียว จะต้องทำให้เกิดความรู้สึกว่าเป็นการช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน มิใช่ใช้อำนาจ สั่งหรือบังคับให้ทำ (สมคิด บางโม, 2552)

ประสิทธิผลของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองพื้นที่เขต 7 (สาขา 12) มีค่าอยู่ในระดับมากเมื่อจัดลำดับองค์ประกอบพบว่าองค์ประกอบการจัดสรรทรัพยากรอย่างเป็นระบบมีค่าสูงที่สุดอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การจัดสรรทรัพยากรอย่างเป็นระบบ เป็นการนำทรัพยากร (Yang & Guy, 2011) มาใช้เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด และจัดสรรให้กับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการแสวงหาปัจจัยนำเข้าถือว่าเป็นวัตถุดิบหรือทรัพยากรที่ดีมีคุณภาพมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ในส่วนของกองทุนหมู่บ้านทรัพยากรของกองทุนหมู่บ้านมีหลาย ประการ เช่น เงินที่รัฐจัดสรรให้กองทุนหมู่บ้านนำมาจัดสรรให้สมาชิกทุกคนอย่างเท่าเทียมกันตามความเหมาะสม โดยยึดระเบียบ/ข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้านเป็นหลัก ถ้าไรที่กองทุนหามาได้ไม่ว่าจะเป็นดอกเบี้ย หรือเงินค่าปรับ ค่าสมัครสมาชิก หรืออื่น ๆ คณะกรรมการต้องนำมาจัดสรรเกี่ยวกับสาธารณะประโยชน์ต่าง ๆ ที่จะตกต้องกับชุมชนนั้นหรืออาจจะเป็นการแจกทุนการศึกษา ให้แก่ลูก หลานสมาชิกก็ถือว่าเป็นการจัดสรรทรัพยากรอย่างเป็นระบบแล้ว องค์การที่มีประสิทธิผลคือ องค์การที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับองค์กรที่สามารถสร้างความพึงพอใจให้แก่ทุกฝ่าย

2. จากวัตถุประสงค์ที่ศึกษาอิทธิพลของสิ่งแวดล้อม ภาวะผู้นำของคณะกรรมการ และการบริหารจัดการที่มีผลต่อประสิทธิผลของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองพื้นที่เขต 7 (สาขา 12) พบว่าสิ่งแวดล้อมของกองทุนหมู่บ้านส่งผลทางตรงเชิงบวกกับการบริหารจัดการ สอดคล้องกับ ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2545) ที่ว่าสภาพแวดล้อมภายในเป็นแรงผลักดันหรือมีอิทธิพลต่อการดำเนินงานขององค์กรต่าง ๆ และการทำงานขององค์กร และภาวนา เฝ้าน้อย และคณะ (2548) กล่าวถึงสภาพแวดล้อมภายในองค์กรที่มีผลต่อความสำเร็จด้านบริหารกองทุนหมู่บ้าน สิ่งแวดล้อมของกองทุนหมู่บ้านส่งผลทางตรงเชิงบวกกับภาวะผู้นำของคณะกรรมการประสิทธิ์ พาโหม (2547) ที่ศึกษาว่าในการดำเนินงานจะเกิดผลดีหรือมีปัญหาอุปสรรค

ขึ้นอยู่กับศักยภาพและขีดความสามารถของคณะกรรมการในการบริหารและปัจจัยแวดล้อมต่าง ๆ เช่น นโยบาย ระเบียบ ข้อบังคับ และสมาชิกของกองทุนหมู่บ้าน สอดคล้องกับข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพที่ได้สัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) ที่ว่ากองทุนหมู่บ้านจะประสบความสำเร็จหรือไม่ก็ขึ้นอยู่กับผู้นำ ที่จะเป็นผู้แสวงหาความรู้ใหม่ ๆ อยู่ตลอดเวลา ต้องกล้าคิด กล้าทำ ในสิ่งใหม่ ๆ สิ่งแวดล้อมส่งผลทางตรงเชิงบวกต่อประสิทธิผลของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง พื้นที่เขต 7 (สาขา 12) และส่งผลทางอ้อมเชิงบวกผ่านการบริหารจัดการ

งานวิจัยของนิศารัตน์ ศิลปะเดช และคณะ (2545) พบว่ากองทุนหมู่บ้านจะมีการบริหารจัดการที่ดีได้ขึ้นอยู่กับสมาชิกมีความสามัคคีและการร่วมมือในกันพัฒนาหมู่บ้าน คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านมีการทำงานอย่างเข้มแข็งมีประสิทธิภาพโดยพิจารณาได้จากคณะกรรมการมีการทำงานอย่างทุ่มเทเสียสละมีการร่วมกันคิดร่วมวางแผนเช่นเดียวกับ ปาจริย์ ผลประเสริฐ และคณะ (2548) ที่ศึกษาพบว่า ปัจจัยภายในของกองทุนหมู่บ้านส่งผลให้กองทุนหมู่บ้านมีการบริหารจัดการที่ดีเมื่อมีการบริหารจัดการที่ดี จะส่งผลให้กองทุนหมู่บ้านประสบความสำเร็จ ภาวะผู้นำของคณะกรรมการส่งผลทางตรงเชิงบวกต่อการบริหารจัดการเช่นเดียวกับ Kotler (1999) นักทฤษฎีด้านภาวะผู้นำ ยังกล่าวว่า "ผู้เป็นหัวหน้าในยุคปัจจุบันจำเป็นต้องรู้ทั้งการนำ (Lead) ควบคู่ไปกับการบริหาร (Manage) เพราะต่างมีความสำคัญและจำเป็นสำหรับองค์กร" การบริหารจัดการส่งผลทางตรงเชิงบวกกับประสิทธิผลของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองพื้นที่เขต 7 (สาขา 12) กองทุนหมู่บ้านที่มีการบริหารจัดการดีก็จะส่งผลให้กองทุนหมู่บ้านนั้น สามารถดำเนินงานเป็นไปด้วยความราบรื่นและยั่งยืน การมีวิสัยทัศน์ มียุทธศาสตร์ ทำให้เกิดนวัตกรรม การจัดการใหม่ ๆ มีการพัฒนาอาชีพใหม่ ๆ สมาชิกมีความพึงพอใจ ภาวะผู้นำส่งผลทางตรงเชิงบวกต่อประสิทธิผลของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองพื้นที่เขต 7 (สาขา 12) และส่งผลทางอ้อมเชิงบวกผ่านการบริหารจัดการ เช่นเดียว กับการวิจัยของ เฉลิมพร อภิขณาพงศ์ (2547) ที่ศึกษาด้านชีวิตความสำเร็จของสหกรณ์ พบว่าประธานคณะกรรมการเป็นผู้มีบทบาทที่สำคัญและประธานจะต้องเป็นผู้ที่มีคุณธรรมมีความซื่อสัตย์เสียสละ ถือเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารงานสหกรณ์ เมื่อพิจารณาตัวแปรทุกตัวแล้วพบว่าการบริหารจัดการส่งผลต่อประสิทธิผลของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง พื้นที่เขต 7 (สาขา 12) มากที่สุดโดยวัดจากค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลและเมื่อพิจารณาถึงการส่งผลทางอ้อมแล้วพบว่า ตัวแปรที่ส่งผลมากที่สุดคือ ภาวะผู้นำที่ผ่านการบริหารจัดการแล้วจึงไปสู่ประสิทธิผลของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง พื้นที่เขต 7 (สาขา 12) โดยวัดจากค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล

ข้อเสนอแนะ

1. จากการวิจัยนี้ สามารถนำองค์ประกอบของตัวแบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิผลของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองพื้นที่ เขต 7 (สาขา 12) ที่ได้ไปศึกษาแล้วนำไปใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ยังไม่เป็นสถาบันการเงินชุมชนให้เป็นสถาบันการเงินชุมชนได้
2. ก่อนที่รัฐบาลจะกำหนดนโยบายใดก็ตาม ที่เกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านควรที่จะมีการประเมินหรืออาจจะทำประชาพิจารณ์ชุมชนก่อนและมีการประเมินผลหลังจากที่ได้ดำเนิน การไปแล้วว่าผลเป็นอย่างไร
3. การวิจัยครั้งนี้ศึกษาเฉพาะพื้นที่ภาคกลางตอนล่างหรือ เขต 7 ดังนั้นถ้ามีการวิจัย ครั้งต่อไปควรทำในภูมิภาคอื่นบ้างเพื่อจะได้นำผลการวิจัยมาเปรียบเทียบกัน ซึ่งอาจจะเป็นประโยชน์แก่กองทุนหมู่บ้านอื่น ๆ
4. การวิจัยครั้งนี้ได้ตัวแบบที่มีองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบคือ สิ่งแวดล้อม ภาวะผู้นำการบริหารจัดการและประสิทธิผลของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง การวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาว่ายังมีหรือไม่มีองค์ประกอบอื่นที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

เอกสารอ้างอิง

- จินตนา สุจจันท์. (2547). **การศึกษาและการพัฒนาชุมชน**. เชียงใหม่: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เฉลิมพร อภิชาตพงศ์. (2547). **รายงานผลการศึกษาร้อยดัชนีชี้วัดความสำเร็จของสหกรณ์**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ธนาคารพัฒนาเอเชีย: ADB (2555). **รายงานการวิเคราะห์สถานการณ์และแนวโน้มทางเศรษฐกิจเอเชียประจำปี พ.ศ.2555**. ค้นเมื่อ 11 พฤศจิกายน จาก <http://www.adb.org/news/releases/search/488%2C1886?page=7>
- นภาพร หะวานนท์ และคณะ. (2546). **โครงการวิจัยและประเมินกองทุนหมู่บ้าน: กองทุนหมู่บ้านและการสะสมทุนชุมชน: รายงานสรุป**. กรุงเทพฯ: สาขาวิชาพัฒนศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นิศารัตน์ ศิลปเดช. (2545). **รายงานการวิจัยเชิงปฏิบัติการติดตาม ส่งเสริมการบริหาร จัดการกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดสมุทรปราการ**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- ปจาร์รี ผลประเสริฐ และคณะ. (2548). **รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์โครงการวิจัยและพัฒนาเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อเสริมสร้างการบริหารจัดการที่ดีของกองทุนหมู่บ้าน จังหวัดกำแพงเพชร**. กำแพงเพชร: มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- ประเสริฐ พาโสม. (2547). **การศึกษาผลการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในเขตจังหวัดขอนแก่น**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พรเพ็ญ ทิพยนา และคณะ. (2554). **รายงานการวิจัยเรื่องโครงการ “การจัดการความรู้เพื่อพัฒนาเครือข่ายกองทุนหมู่บ้าน ตำบลกะหรอ กิ่งอำเภอบพิดาจังหวัดนครศรีธรรมราช**. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- ภาวนา เผนน้อย และคณะ. (2548). **การวิจัยเพื่อศึกษาตัวแบบของการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่มีประสิทธิภาพ: กรณีศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์**. ใน เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่อง การบริหารกองทุนหมู่บ้านเพื่อการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน. ขอนแก่น: ม.ป.พ.
- เรื่องวิทย์ เกษสุวรรณ. (2550). **ผลกระทบจากกองทุนหมู่บ้านในทางเศรษฐกิจสังคมและการเมืองต่อประชาชนในประเทศไทย**. กรุงเทพฯ: กรมการพัฒนาชุมชน.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2545). **องค์การและการจัดการ**. กรุงเทพฯ: ธรรมสาร.
- สมคิด บางโม. (2552). **องค์การและการจัดการ**. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: วิทยพัฒน์.
- สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ: กทบ. (2555). **ข่าวกิจกรรม**. ค้นเมื่อ 8 พฤศจิกายน จาก <http://www.villagefund.or.th/>
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2549). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 ประกาศใช้ 19 ตุลาคม 2549 (2550-54)**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. 2550. **ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์**. กรุงเทพฯ: สามลดา.
- Kotler, P. (2001). **Principle of marketing**. (9th ed.). Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- Nanus, B. (1992). **Visionary leadership: Modern leadership theories**. Retrieved April 22, 2008, from <http://www.wiley.com/colledge/shriberg/0471392839/pdf/apxll.pef>
- Yang, S.-B. & Guy, M.E. (2011). The effectiveness of self-managed work teams in government organizations. **Journal of Business and Psychology**, 26 (4), 531-541.

